

PARTICULARITĂȚILE GRAFICII SATIRICE DIN PERIOADA 1945-1950

Lucia ADASCALIȚA

Școala Doctorală UTM, specialitatea Arte plastice și decorative, Facultatea Textile și Poligrafie,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Adascalita, Lucia, e-mail: lucia.adascalita@dtp.utm.md

Rezumat. În perioada 1945-1950 artele plastice, inclusiv grafica satirică, din RSS Moldovenească, s-au dezvoltat în condiții dificile. În pofida aspectelor specifice vremii, plasticienii Iurie Rumeanțev, Boris Șirocorad și Simion Polingher totuși au experimentat și au dezvoltat arta caricaturii. Mai mult ca atât, aceștia au reușit să o promoveze și să o facă cunoscută publicului larg prin intermediul expozițiilor de artă și a publicării imaginilor satirice în ediții periodice.

Cuvinte cheie: *grafică satirică, imagine, mijloc de expresie, compoziție, expoziție.*

Introducere

Grafica satirică din RSS Moldovenească, din perioada 1945-1950, a fost marcată de experimentele plastice întreprinse de artiștii plastici precum Boris Șirocorad, Iurie Rumeanțev, Simion Polingher. De menționat, că „la data de 1 iunie 1945, Simion Polingher este unicul grafician care făcea parte din lista artiștilor membri ai Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova” [1].

Astfel, în decursul acestei perioade, s-au evidențiat demersuri de ordin individual, artistic și organizatoric. Demersurile individuale au fost orientate spre sincronizarea creației artiștilor plastici cu obiectivele specifice orientării artelor ale vremii, definirea arealului tematic și a categoriilor de grafică satirică, precum caricatura politică, gluma, caricatura cotidiană. În această ordine de idei, specificăm că:

- *caricatura politică* țintește anumiți politicieni și prezintă reflecțiile artistului caricaturist despre politica internă și externă;
- *caricatura cotidiană* pune întotdeauna accent pe evenimentele și fenomenele curente, și dezvăluie gama de probleme urgente care caracterizează anumite grupuri sociale;
- *gluma* evită în mod special subiecte politice, fiind interesată de relațiile dintre oamenii simpli și punctele lor slabe [5].

Menționăm că demersurile de ordin artistic au fost îndreptate spre valorificarea largă a mesajelor simbolice, a procedeelelor și figurilor de stil specifice genului caricatural, dintre care amintim pe cele specifice pentru această perioadă și anume alegoria, zoomorfia, exagerarea trăsăturilor fizice, anacronismul. Printre demersurile de ordin organizatoric s-au evidențiat creșterea nivelului profesional al artiștilor plastici care practică grafica satirică, atragerea și orientarea artiștilor plastici spre caricatură - gen satiric special al artei grafice, inițierea și dezvoltarea procesului de diseminarea a informațiilor specifice acestui gen precum și a rezultatelor activității creatoare a artiștilor implicați.

Deci, grafica satirică devine promovată și cunoscută în mediul larg al populației grație etalării lucrărilor în cadrul expozițiilor de artă plastică, precum:

- *Expoziția consacrată aniversării a 5 ani de la reunirea Basarabiei și Moldovei*, inaugurată la Chișinău pe data de 24 august 1945 [2];
- *Expoziția Republicană consacrată aniversării a 30 ani ai Marelui Revoluții Socialiste din Octombrie*, desfășurată la Chișinău în perioada 8 octombrie-1 decembrie 1947 [4];
- *Expoziția aniversării celor 30 ani ai Armatei Sovietice*, deschisă la 25 februarie 1948 în orașul Chișinău, în incinta Muzeului de Stat de Arte Plastice al RSSM [3];
- *Expoziția de schițe ale lucrărilor artiștilor plastici preconizate pentru expoziția aniversară din anul 1949*, organizată în anul 1949.

Imaginile satirice apar și în edițiile periodice ale timpului, printre care menționăm ziarele *Moldova Socialistă* și *Молодежь Молдавии* (Molodezh' Moldavii).

Concluzii

Analizând demersul creativ al graficienilor caricaturiști specific perioadei 1945-1950 conchidem că aceștia implică redările mimetice ale formei personajelor și a mediului tridimensional spațial în care acestea sunt reprezentate, modelează volumul formelor implicând grotescul în calitate de mijloc de expresie de importanță, în limita abilităților artistice pe care le dețineau la vremea respectivă.

Analiza edițiilor periodice, editate în această perioadă de timp, reliefează prezența, pe de o parte a unor lucrări grafice satirice cu relatări anecdotice în care sunt valorificate scene din viața cotidiană, iar pe de altă parte scene ce înfățișează arena internațională de la acea vreme.

Bibliografie

1. RACACIUC V. *Artele plastice din Republica Moldova în contextul sociocultural al anilor 1940-2000*. Chișinău: Editura Atelier, 2011, 275 p.
2. ТОМА L. *Procesul artistic în Republica Moldova (1940-2000)*. Chișinău: Muzeul Național de Artă al Moldovei, 2018, 246 p.
3. ГОЛЬЦОВ Д., ЗЕВИНА А., ЛИВШИЦ М. *Очерки истории изобразительных искусств Молдавии*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1967 / Gol'tsov D., Zevina A., Livshits M. *Ocherki istorii izobrazitel'nykh iskusstv Moldavii*. Kishinëv: Kartia Moldoveniaskè
4. *Иллюстрированный каталог: Посвящается XXX годовщине Великой Октябрьской социалистической революции*. Кишинев: Государственное издательство Молдавии, 1948 / *Illustrirovannyi katalog: Posviashchaetsia XXX godovshchine Velikoy Oktyabr'skoï sotsialisticheskoï revolyutsii*. Kishinëv: Gosudarstvennoe izdatel'stvo Moldavii, 1948
5. АЙНУТДИНОВ А. С. Типология и функции карикатуры в прессе // *Вестник Челябинского государственного университета*. 2008. № 21. С. 20-28.